

**Рухани-адамгершілік және азаматтық-патриоттық тәрбиелеу
контекстінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті
мектеп ортасында қалыптастыру бағдарламасы**

1. Жалпы ережелер

1. Осы Рухани-адамгершілік және азаматтық-патриоттық тәрбиелеу контекстінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті мектеп ортасында қалыптастыру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Тұжырымдамалық тәрбиелеу негіздеріне сәйкес дайындалған және бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру бағдарламалары бойынша оқитын балаларға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы сипаттағы тәрбиелік іс-шаралар ұйымдастыруды қамтитын тәрбие жұмысын жүргізу тәртібін белгілейді.

2. Тәрбие жұмыстың мақсаты және міндеттері

2. Осы Бағдарламаның мақсаты мектепте аса өнегелі, жауапты бастамашыл және әлеуметтік құзырлы азаматты және патриотты қалыптастыру үшін жағдай жасау.

3. Көрсетілген мақсатты іске асыру үшін келесі міндеттер қойылады:

- 1) рухани-адамгершілік және азаматтық-патриоттық тәрбиелеуге бағытталған шараларды іске асыру;
- 2) оқушылардың мемлекеттік билік институттарына сенімін арттыру;
- 3) оқушылардың саяси-құқықтық білімін қалыптастыру;
- 4) оқушылардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы мінез-құлқының адамгершілік-этикалық құндылық негіздерін қалыптастыру.

4. Кешенді іс-шаралар өткізу үшін келесі тәрбиелеу түрлері қолданылады:

1) адамгершілік тәрбиелеу моральдық-этикалық қағидаларын қалыптастыруға, әр оқушының сыбайлас жемқорлыққа мүлдем төзбеушілікті қалыптастыруға бағытталған;

2) әлеуметтік-құқықтық тәрбиелеу азамат және мемлекет арасындағы қарым-қатынастардың мәні туралы түсінік алуға, құқықтар мен міндеттер туралы білім алуға, құқықтық нормаларды сақтау қажеттілігіне көз жеткізуге, сыбайлас-жемқорлық қоғамдық қауіпін түсінуге бағытталған;

3) эстетикалық тәрбиелеу оқушылардың эстетикалық талғамын және қоршаған ақиқатқа мейірімді және патриоттық көзқарасын тәрбиелеуге жәрдемдесетін оқушылардың өнер, әдебиет туындыларының көркемдігін түсінуін дамытуға бағытталған.

3. Тәрбие жұмысын ұйымдастыру

5. Тәрбие жұмысын ұйымдастыру жалпы білім беретін бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру бағдарламаларын іске асыратын оқу

ұйымдарында (бұдан әрі - жалпы білім беретін мектептер) жүзеге асырылады.

6. Тәрбие жұмысына басшылық жасау жалпы білім беретін мектептің басшылығы мен сыныпқа жетекшілік ететін педагогикалық қызметкерлерге жүктеледі.

7. Жалпы білім беретін мектептерде сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыруға, яғни сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілікті көрсететін құндылықтар жүйесін сақтау және нығайтуға, оның ішінде мектеп оқушыларының заң талаптарын сақтауға ынтасын қалыптастыруға, білім және мәдени деңгейін арттыруға бағытталған іс-шаралар кешені өткізіледі.

8. Жалпы білім беретін мектептерде тәрбие жұмысын ұйымдастыруға жәрдемдесетін және қатысатын «Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубтары құрылады.

9. Тәрбие жұмысының ұйымдастырушылық негізі:

1) жалпы білім беретін мектептің тәрбие жұмысының тиісті оқу жылына арналған кешенді жоспары;

2) сыныпқа жетекшілік ететін педагогикалық қызметкердің тәрбие жұмыс жоспары;

3) «Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубының жұмыс жоспары болып табылады.

10. Осы бағдарламаның 9-тармағында көрсетілген жоспарлар Мектепте сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру бойынша модельдік тәрбие жұмысының жоспарына сәйкес қалыптастырылады (қоса тіркелген).

11. Жоспарларда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыруға бағытталған тәрбие жұмыстың, күнтізбелік іс-шаралар өткізудің, қоғамдық ұйымдармен, сыбайлас жемқорлыққа қарсы уәкілетті орган және өзге де мемлекеттік органдармен өзара әрекеттестіктің негізгі бағыттары көрсетілген.

12. Тәрбие жұмысын жүргізуде азаматтар, қамқоршылық кеңестер, ата-аналар комитеттері, қоғамдық бірлестіктер, сыбайлас жемқорлыққа қарсы уәкілетті орган және өзге де мемлекеттік органдар қатыса алады.

4. «Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубтары

13. «Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубтарының негізгі міндеттері мектепте сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыбайлас жемқорлыққа қарсы көзқарасты нығайту бойынша бастамаларды көтермелеу, сыбайлас жемқорлыққа қарсы сипаттағы іс-шараларды ұйымдастыру болып табылады.

14. «Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубтары келесі секциялардан тұрады: сыбайлас жемқорлыққа қарсы білім; сыбайлас жемқорлыққа қарсы ақпарат және шығармашылық; мәдени-көпшілік іс-шаралар.

15. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы білім секциясы дәрістерді, «дөңгелек үстелдерді» және басқа да ағартушылық іс-шараларды ұйымдастыруға қатысады.

16. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы ақпарат және шығармашылық секциясы үздік бейнероликтер, суреттер, шығармалар байқаулары мен іс-шараларын ұйымдастыруға қатысады.

17. Мәдени-бұқаралық іс-шаралар секциясы акциялар, флэш-мобтарды, диалог алаңдар, қоғамдық, ардагерлер ұйымдарының, мемлекеттік органдар мен ұйымдардың өкілдерімен кездесулер және басқа да әлеуметтік-маңызды іс-шараларды ұйымдастыруға қатысады.

5. Мектепте сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру бойынша модельдік тәрбие жұмысының жоспары

№	Іс-шараның атауы	Ұсынымдар	Мақсатты топ	Мерзімдері
1	2	3	4	5
I-бөлім. Ұйымдастыру-дайындық іс-шаралары				
1	«Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубының қызметін ұйымдастыру	«Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубтарын, әдетте, жалпы білім беру мектеп басшылығының, сыныпқа жетекшілік ететін педагогикалық қызметкерлердің қолдауымен негізгі орта және жалпы орта білім беру бағдарламалары бойынша оқитын балалар қалаптастырады	5-11 сыныптар оқушылары	Қыркүйек
2	Жалпы білім беретін мектептің тәрбие жұмысының тиісті оқу жылына арналған кешенді жоспарын; сыныпқа жетекшілік ететін педагогикалық қызметкерлердің тәрбие жұмыс жоспарларын; «Адал Ұрпақ» ерікті мектеп клубының жұмыс жоспарын бекіту	Жоспарларда іс-шаралардың атаулары, олардың орындалуына жауаптылары, қатысушылары, орындау мерзімдері болуы тиіс	1-11 сыныптар оқушылары	Қыркүйек
3	Үнемі жаңартылып тұратын «Парасатты азамат» бұрышын жасау	Бұрыштардың басты мақсаты азаматтылыққа, отансүйгіштікке, адамның құқықтарына, бостандықтарына және міндеттеріне құрметті, адамгершілік сезімдер мен этикалық сананы, сыбайлас жемқорлыққа төзбеу мәдениетін, еңбексүйгіштікке, оқуға, еңбекке, өмірге жасампаздықпен қарауға тәрбиелеу.	1-11 сыныптар оқушылары	Қыркүйек

4	Сынып сағаттарының тақырыптық жоспарларына адамгершілік және құқықтық мәдениетті арттыру мәселелерін қосу	Ар-ұят, абырой, жауапкершілік, адалдық, әділеттілік сияқты адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруға ерекше көңіл бөлу қажет	1-4 сыныптар оқушылары	Қыркүйек
		Патриотизм, отан үшін мақтаныш, қоғамдық тәртіпке құрмет, еңбексүйгіштік, жауапкершілік, тәртіп, құқықтық негіздерді білу және құрметтеу сияқты сияқты жеке тұлғаның қасиеттерін дәріптеу ұсынылады. Осы жас тобындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы тәрбиелеудің негізгі міндеті - құқықтық сананы қалыптастыру	5-8 сыныптар оқушылары	
		Жоғары сынып оқушыларымен жұмыс істегенде сыбайлас жемқорлыққа қарсы тәрбиелеу жүйесінің басты міндеті сыбайлас жемқорлыққа қарсы ұстанымда қалыптастыру болуы тиіс.	9-11 сыныптар оқушылары	
5	Ата-аналар жиналысын өткізу	Жиналыс барысында құқықтық тәрбиелеуде және құқықбұзушылықтарға, оның ішінде сыбайлас жемқорлыққа, төзбеу мәдениетін қалыптастыруда отбасының рөлі көрсету. Ата-аналарға балаларда құқықты, заңдарды, құқылық тәртіпті құрметтеуге тәрбиелеу бойынша практикалық ұсыныстар беру.	1-11 сыныптар оқушылары	Қыркүйек
II-бөлім. Күнтізбелік іс-шаралар кешенін іске асыру				
6	«Қоғамдық тәртіп негіздері» пікірталас практикумы	Практикумды жүзеге асырудың негізгі нысаны пікірталас болады, оның барысында оқушыларға өз пікірін айту ұсынылады. Қатысушыларды 2 топқа бөлу ұсынылады. 1 тапсырма «Құқық бұзушылықтарға мүлдем төзбеушілік» ұғымының мағынасын ашу. Неге «тәртіпсіздікке мүлдем төзбеушілік» мәдениетін құру мұнша маңызды болып табылады? 2 тапсырма «Сыбайлас жемқорлық –	9-11 сыныптар оқушылары	Қыркүйек

		қоғамның және мемлекеттің мемлекеттік қызметшіге артқан сенімін кетіру» пікірін негіздеу. Әр адам не істей алады? Сыбайлас жемқорлықсыз мемлекет қандай болады?		
7	«Қазақстан - құқықтық мемлекет» айлығы	Еліміздің сайлау қағидаттарына сәйкес «Сынып басшысын сайлау» сюжеттік-рөлдік ойыны	1-4 сыныптар оқушылары	Қазан
		«Мемлекеттік қызмет – өмірлік ұстаным» мемлекеттік қызмет ардагерлері, мемлекеттік қызметшілермен кездесу	5-8 сыныптар оқушылары	
		«Біздің таңдауымыз - заңды мемлекет» дөңгелек үстелі Дөңгелек үстел барысында құқықтық мемлекеттің негізгі қағидаттарын, сондай-ақ біздің елімізде құқықтық мемлекеттің қалыптасу ерекшеліктерін талқылау ұсынылады	9-11 сыныптар оқушылары	
8	«Адал және сатылмайтын еңбек бейнесі» оқушылар арасындағы сурет байқауы	Байқаудың негізгі идеясы - Мәңгілік Ел идеологиясының «түпқазық» жалпы азаматтық құндылықтарын кеңінен насихаттау өзекті. Бұл - баршаның заң алдындағы теңдігі, еңбексүйгіштік, адалдық.	1-4 сыныптар оқушылары	Қараша
9	«Мемлекеттік көрсетілетін қызметті алу» іскерлік ойыны	Іс-шараның басты мақсаты – мемлекеттің «сервистік алаң» екендігін көрсету. Бұл жағдайда негізгі идея мемлекеттік аппарат мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің барлық спектрін жоғары деңгейде толық және уақытылы көрсетілуін күтуге құқылы салық төлеушілер арқылы қамтылады деген түсінік болуы тиіс. Топтық жұмыс, оқушылардың бір тобы мемлекеттік көрсетілетін қызметтің «дұрыс» көрсетуін түсіндіреді, яғни көрсетілетін қызметті беруші білікті, сыпайы және көрсетілетін қызмет алушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған, басқа топ «дұрыс емес» көрсетуін түсіндіреді: көрсетілетін қызметті беруші - дөрекі және біліксіз.	5-8 сыныптар оқушылары	Желтоқсан

10	«Жемқорлық құқық бұзушылықтардың картасы» жобалар байқауы	Бір ай ішінде оқушылар өткен жылғы аймақтық баспасөз мониторингін өткізу керек. Мониторинг нәтижелері бойынша жемқорлық құқық бұзушылықтардың картасын жасау	9-11 сыныптар оқушылары	Қаңтар
11	Театрлық қойылым	Балаларға арналған ар-ұят, абырой, жауапкершілік, адалдық, әділеттілік сияқты қасиеттерді насихаттайтын қойылым көрсетуді ұйымдастыру	1-4 сыныптар оқушылары	Ақпан
12	«Мемлекеттік қызмет – елдің мүддесіне адал еңбек» шығарма байқауы	Өскелең ұрпақтың арасында мемлекеттік қызметті елдің мақсаттары мен даму басымдығын іске асыруға, әрбір азаматтың мүддесі үшін адал қызмет ету және күнделікті қажеттілігін қанағаттандыруға бейімделген маңызды институт ретінде түсінуін тарату	5-8 сыныптар оқушылары	Наурыз
13	«Транспарентті және есеп беретін мемлекет» бейнероликтер байқауы	Байқаудың басты мақсаты – ашық және қоғамға есеп беретін мемлекетті қалыптастыруға бағытталған міндеттерді шешудегі Қазақстанның жетістіктерін көрсету	9-11 сыныптар оқушылары	Сәуір

Программа формирования антикоррупционной культуры в школьной среде в контексте духовно-нравственного и гражданско-патриотического воспитания

1. Общие положения

1. Настоящая Программа формирования антикоррупционной культуры в школьной среде в контексте духовно-нравственного и гражданско-патриотического воспитания (далее – Программа) разработана в соответствии с Концептуальными основами воспитания и определяет порядок проведения воспитательной работы, который включает в себя организацию воспитательных мероприятий антикоррупционного характера для детей, которые обучаются по программам начального, основного среднего, общего среднего образования.

2. Цель и задачи воспитательной работы

2. Целью настоящей Программы является создание условий в школе для становления и развития высоконравственного, ответственного, инициативного и социально компетентного гражданина и патриота.

3. Для реализации указанной цели ставятся следующие задачи:

- 1) реализация мер, направленных на духовно-нравственное и гражданско-патриотическое воспитание;
- 2) укрепление доверия обучающихся к институтам государственной власти;
- 3) формирование у обучающихся политико-правовых знаний;
- 4) формирование у обучающихся нравственно-этических ценностных основ антикоррупционного поведения.

4. Для проведения комплекса мероприятий используются следующие виды воспитания:

- 1) нравственное воспитание направлено на формирование морально-этических установок, формирование у каждого школьника нулевой терпимости к коррупции;
- 2) социально-правовое воспитание направлено на получение представления о сущности взаимоотношений между гражданином и государством, знания о правах и обязанностях, убеждение в необходимости соблюдения правовых норм, осознание общественной опасности коррупции;
- 3) эстетическое воспитание направлено на развитие у школьников понимания красоты произведений искусства, литературы, содействующее воспитанию у школьников эстетического вкуса и доброжелательного и патриотического отношения к окружающей действительности.

3. Организация воспитательной работы

5. Организация воспитательной работы осуществляется в учебных заведениях, реализующих общеобразовательные учебные программы начального, основного среднего и общего среднего образования (далее - общеобразовательные школы).

6. Руководство воспитательной работой возлагается на руководство общеобразовательной школы и педагогического работника, осуществляющего классное руководство.

7. В общеобразовательных школах проводится комплекс мероприятий, направленных на формирование антикоррупционной культуры в школьной среде, то есть сохранение и укрепление системы ценностей, отражающей нетерпимость к коррупции, в том числе формирования у школьников стремления к соблюдению требований законов, повышению образовательного и культурного уровня.

8. В общеобразовательных школах создаются добровольные школьные клубы «Адал Ўрпақ», которые оказывают содействие и участвуют в организации воспитательной работы.

9. Организационной основой воспитательной работы являются:

1) комплексный план воспитательной работы общеобразовательной школы на соответствующий учебный год;

2) план воспитательной работы педагогического работника, осуществляющего классное руководство;

3) план работы добровольного школьного клуба «АдалЎрпақ».

10. Предусмотренные в пункте 9 настоящей Программы планы формируются согласно Модельному плану воспитательной работы по формированию антикоррупционной культуры в школьной среде (прилагается).

11. В планах отражаются основные направления воспитательной работы, проведения календарных мероприятий, направленных на формирование антикоррупционной культуры, взаимодействия с общественными организациями, уполномоченным органом по противодействию коррупции и иными государственными органами.

12. В проведении воспитательной работы могут участвовать граждане и попечительские советы, родительские комитеты, общественные объединения, уполномоченный орган по противодействию коррупции и иные государственные органы.

4. Добровольные школьные клубы «Адал Ўрпақ»

13. Основными задачами добровольных школьных клубов «Адал Ўрпақ» являются формирование антикоррупционной культуры в школьной среде, поощрение инициатив по укреплению нетерпимого отношения к коррупции, участие в организации мероприятий антикоррупционного характера.

14. Добровольные школьные клубы «Адал Ўрпақ» состоят из секций следующего характера: антикоррупционные знания; антикоррупционная информация и творчество; культурно-массовые мероприятия.

15. Секция антикоррупционные знания принимает участие в организации лекций, «круглых столов» и других просветительских мероприятий.

16. Секция антикоррупционная информация и творчество участвует в организации мероприятий и конкурсов на лучшие видеоролики, рисунки, сочинения.

17. Секция по культурно-массовым мероприятиям участвуют в организации акций, флэш-мобов, диалоговых площадок, встреч с представителями общественных, ветеранских организаций, государственных органов и организаций и других социально-значимых мероприятий.

5. Модельный план воспитательной работы по формированию антикоррупционной культуры в школьной среде.

№	Наименование	Рекомендации	Целевая группа	Сроки
1	2	3	4	5
Раздел I. Организационно-подготовительные мероприятия				
1	Организовать деятельность добровольного школьного клуба «Адал Ұрпақ»	Добровольные школьные клубы «Адал Ұрпақ» создаются при содействии руководства общеобразовательной школы, педагогических работников, осуществляющих классное руководство, как правило, детьми, которые обучаются по программам основного среднего и общего среднего образования	Учащиеся 5-11 классов	Сентябрь
2	Утвердить комплексный план воспитательной работы общеобразовательной школы на соответствующий учебный год; планы воспитательной работы педагогических работников, осуществляющих классное руководство; план работы добровольного школьного клуба «Адал Ұрпақ»	План должен содержать наименования мероприятий, ответственных за их исполнение, участников мероприятия, сроки проведения мероприятий	Учащиеся 1-11 классов	Сентябрь
3	Создать постоянно обновляемый уголок «Парасатты азамат»	Главное предназначение уголков - воспитание гражданственности, патриотизма, уважения к правам, свободам и обязанностям человека, нравственных чувств и этического сознания, культуры неприятия коррупции, воспитание трудолюбия, творческого отношения к учению, труду, жизни.	Учащиеся 1-11 классов	Сентябрь

4	Включить в тематические планы классных часов вопросы по повышению нравственной и правовой культуры обучающихся	Необходимо особое внимание уделять формированию таких нравственных качеств как совесть, честь, достоинство, ответственность, честность, справедливость и др.	Учащиеся 1-4 классов	Сентябрь
		Рекомендуется культивировать такие качества личности как патриотизм, гордость за Родину, уважение к общественному порядку, трудолюбие, ответственность, дисциплина, знание и уважение правовых основ. Основная задача антикоррупционного воспитания в этой возрастной группе - формирование правового сознания.	Учащиеся 5-8 классов	
		В работе со старшеклассниками главной задачей системы антикоррупционного воспитания должно стать формирование у обучающихся антикоррупционной позиции.	Учащиеся 9-11 классов	
5	Провести родительское собрание	Раскрыть в ходе собрания роль семьи в правовом воспитании и формировании культуры неприятия нарушений, в том числе коррупционных. Дать родителям практические рекомендации по воспитанию у детей уважения к праву, законам и правопорядку.	Учащиеся 1-11 классов	Сентябрь
Раздел II. Реализация комплекса календарных мероприятий				
6	Дискуссионный практикум «Основы общественного порядка»	Основной формой осуществления практикума будет являться дискуссия, в ходе которой учащимся будет предложено высказать свое мнение. Предлагается разделить участников на 2 группы. 1 задание Раскрыть понятие «Нулевая терпимость к правонарушениям». Почему так важно сформировать в обществе культуру «нулевой терпимости к беспорядку»? 2 задание Обосновать утверждение «Коррупция – подрыв доверия	Учащиеся 9-11 классов	Сентябрь

		общества и государства к государственному служащему». Что может сделать каждый? Каким будет государство без коррупции?		
7	Месячник «Казахстан - правовое государство»	Сюжетно-ролевая игра «Выборы Главы класса» согласно принципам избирательного права страны	Учащиеся 1-4 классов	Октябрь
		Встреча с ветеранами государственной службы, государственными служащими на тему: «Мемлекеттік қызмет – өмірлік ұстаным»	Учащиеся 5-8 классов	
		Круглый стол «Наш выбор - правовое государство» В ходе круглого стола предлагается обсуждение базовых принципов функционирования правового государства, а также особенности формирования правового государства в нашей стране	Учащиеся 9-11 классов	
8	Конкурс рисунков среди учащихся «Образ честного и неподкупного труда»	Основной идеей организации конкурса является популяризация стержневых, «якорных» общегражданских ценностей Мәңгілік Ел. Это - равенство всех перед законом, трудолюбие, честность.	Учащиеся 1-4 классов	Ноябрь
9	Деловая игра «Получение государственной услуги»	Главная цель данного мероприятия – показать, что государство является «сервисной площадкой». Базовой идеей при этом должно стать понимание того, что госаппарат содержится налогоплательщиками, которые вправе ожидать исчерпывающего и своевременного предоставления всего спектра государственных услуг на самом высоком уровне. Групповая работа, в ходе которой одна группа учащихся демонстрирует «как надо» оказывать государственную услугу, то есть оказывающий государственную компетентен, вежлив и ориентирован на нужды услугополучателя, другая - «как не надо»: услугодатель груб и некомпетентен.	Учащиеся 5-8 классов	Декабрь

10	Конкурс проектов «Карта коррупционных правонарушений»	В течение месяца учащиеся должны проводить мониторинг региональной прессы за прошедший год. По результатам мониторинга составить карту коррупционных правонарушений в регионе.	Учащиеся 9-11 классов	Январь
11	Театральная постановка	Организовать для детей постановку, в которой пропагандируются: совесть, честь, достоинство, ответственность, доброта, милосердие, честность, справедливость и др.	Учащиеся 1-4 классов	Февраль
12	Конкурс эссе «Мемлекеттік қызмет – елдің мүддесіне адал еңбек»	Главная цель конкурса – популяризация среди подрастающего поколения понимания государственной службы, как важнейшего института, призванного реализовывать цели и приоритеты развития страны, добросовестно служить интересам и удовлетворять ежедневные потребности каждого гражданина	Учащиеся 5-8 классов	Март
13	Конкурс видеороликов «Транспарентное и подотчетное государство»	Главная цель конкурса – продемонстрировать достижения Казахстана в решении задач, направленных на формирование открытого и подотчетного обществу государства	Учащиеся 9-11 классов	Апрель